

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของศิลปศึกษา

ศิลปะ เป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤต ซึ่งตรงกับคำในภาษาลาตินว่า ศิลปะ และคำในภาษาอังกฤษว่า art มาจากภาษาลาติน ars

สำหรับความหมายของศิลปะนั้น มีผู้ให้คำนิยามหรือคำจำกัดความไว้มากมาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2525 : 759) ได้ให้ความหมายของ ศิลปะ (ศิลปะ) ไว้ว่า หมายถึง ฝีมือ ฝีมือทางการช่าง การแสดงออกซึ่งอารมณ์สะเทือนใจให้ประจักษ์เห็น โดยเฉพาะ หมายถึง วิจารณ์ศิลป์

ศิลป์ พีระศรี (2500 : 25) ให้ความหมายไว้ในหนังสือ ศิลปสงเคราะห์ว่า ศิลปะ หมายถึง งานอันเป็นความภาคภูมิใจของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือและความคิด เป็นการแสดงออกไม่มีจำนวนเขตสุด นับแต่สิ่งง่ายที่สุดไปจนถึงสิ่งที่ยากที่สุด

สงวน รอดบุญ (2524 : 24) ให้ความหมายไว้ว่า ศิลปะเป็นสิ่งที่กลั่นกรองมาจากอารมณ์และความรู้สึกอันลึกซึ้ง เป็นผลสืบเนื่องมาจากความปรารถนาของมนุษย์ที่มีมาแต่กำเนิด เพื่อต้องการปรับปรุงชีวิตและสิ่งแวดล้อมให้มีความงดงามด้วยการสร้างสรรค์ หรือ ปรับแต่งสิ่งต่างๆที่มีอาจหาได้ในโลกธรรมชาติ

อารี สุทธิพันธุ์ (2516 : 14) กล่าวว่า ศิลปะ หมายถึง การรู้จักเข้าใจ ภายหลอกรวมชาติที่เพิ่ม คุ้มจินตนาการ และ ความคิดสร้างสรรค์ด้วยการเข้าใจเลือกวัสดุที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่

วิบูลย์ สิวรรณ (2522 : 7) กล่าวว่า ศิลปะ เป็นงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่จะต้อง เกี่ยวข้อง กับความรู้สึกนึกคิดและจิตใจอยู่เสมอ

มานพ ฒนยศิริ (เอกสารอักษาสำเนา : 1) ได้ให้ความหมายว่า ศิลปะ คือ กิจกรรมของมนุษย์อันเกี่ยวข้องกับความงาม ซึ่งหมายรวมไปถึง ความสวย ความดี และ ไพเราะถกย

นิรมล ติรณสาร สวัสดิศุบุตร (2525 : 1 - 2) สรุปความหมายของศิลปะไว้ว่า ศิลปะ คือ สิ่งใหม่ที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยใ้แนวความคิดที่มีอยู่แล้ว ประกอบด้วยเหตุผล อารมณ์ และความคิดริเริ่ม และสร้างขึ้นโดยมุ่งแสดงให้เห็นความงาม นามม หรือนำพอใจ

นอกจากนี้นักปราชญ์ทางศิลปะตะวันตก ยังได้กล่าวถึงศิลปะในแง่ของปรัชญาตาม แนวคิดและความเชื่อของตนเองอย่างมากมาย เช่น

ศิลปะ คือ การเขียนแบบธรรมชาติ

ศิลปะ คือ การถ่ายทอดความรู้สึกหรือแสดงความรู้สึกเป็นรูปทรง

ศิลปะ คือ สื่อภาษาชนิดหนึ่ง

ศิลปะ คือ การแสดงออกทางบุคลิกพิเศษๆของศิลปิน

(ประเสริฐ ศิลวิทนา 2525 : 2 - 15)

จากความหมายของศิลปะที่มีผู้ให้คำนิยามไว้อย่างมากมาย พอจะสรุปความเห็นได้ ว่า ศิลปะ ก็คือ ผลงานสร้างสรรค์ความงามที่แสดงออกมาจากความรู้สึก อารมณ์และจินตนาการ ด้ยความคิดและสติปัญญาของมนุษย์นั้นเอง จะอย่างไรก็ตามความหมายของศิลปะก็ยังสรุป เป็นความเข้าใจเดียวกันไม่ได้ เพราะบุคคลมีความแตกต่างกัน และที่สำคัญ ศิลปะนั้นเรากำหนดความหมายอย่างไรไม่ถือว่าเป็นความผิด เพราะ ศิลปะ ไม่มีคำว่า ผิดหรือถูก ศิลปะ มีแต่คำว่า ชอบ หรือ ไม่ชอบ (อารี สุทธิพันธุ์ 2528 : 2 - 4)

สำหรับศิลปะศึกษา หรือ การศึกษาเรื่องของศิลปะนั้นมีผู้ให้ควาเห็นดังนี้

นิรมล ติรณสาร สวัสดิศุบุตร (2525 : 34) กล่าวว่า ศิลปะศึกษา คือ การศึกษา เรื่องของการสร้างงานศิลปะของนักเรียนเอง หรือ การสร้างงานศิลปะของผู้อื่น

สุลักษณ์ เทียนสุวรรณ (2528 : 102) ให้ความเห็นว่า วิชาศิลปะ เป็น วิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ และเป็นวิชาที่ผู้เรียน สามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่กว่าวิชาอื่นใด ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากวัตถุประสงค์ของการเรียน วิชาศิลปะเองและลักษณะทางกายภาพของวิชาศิลปะเอง

วิรุณ ทั้งเจริญ (2525 : 230) กล่าวว่า ศิลปะแท้ คือ ศิลปะที่เด็กแสดง ออกตามสภาพความสนใจ การรับรู้และความพร้อมของแต่ละคน โดยที่การแสดงออกนั้นจะ แสดงด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ยานวัสดุที่เหมาะสมและปรากฏเป็นผลงานศิลปะที่รับรู้ได้ ด้วยประสาทตา หรือที่เรียกว่า หัตถศิลป์ เมื่อศิลปะแท้เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระบอบโรงเรียน ศิลปะแท้จึงสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอนและจิตวิทยาการเรียนการสอนไปพร้อมกัน ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาจะเรียกศิลปะแท้ว่า ศิลปะศึกษา (Art Education)

เลิศ อานันท์นะ (2525 : 26) ให้ความเห็นว่า ศิลปะศึกษา หมายถึง การจัด เตรียมประสบการณ์ทางศิลปะให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระเสรี เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ จินตนาการและพัฒนาบุคลิกภาพและสังคมของเด็กให้เจริญงอกงามตามความเหมาะสมกับเพศและวัยของแต่ละคน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 5 - 6) ให้ความเห็นว่า วิชาศิลปะศึกษา เป็น วิชาที่มีหลักการเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่เด็ก ศิลปะแท้ มุ่งเน้นการเสริมสร้างศิลปะนิสัยให้ แก่ผู้เรียนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน

เอกสารของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 3) ระบุว่า ศิลปะศึกษา คือ การให้การศึกษาแก่เด็ก และ การเสริมสร้างศิลปะนิสัยให้แก่เด็ก

จากความคิดเห็นต่างๆดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ศิลปะศึกษา หมายถึง การศึกษา เรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิลปะซึ่งส่งเสริมให้คนมีพัฒนาการทางคนต่างๆในแนวทางที่เหมาะสมกับตัวมันเอง

คุณค่าของศิลปศึกษา

ศิลปศึกษา เป็นวิชาสามัญวิชาหนึ่ง มีความสำคัญเช่นเดียวกับวิชาสามัญอื่นๆ นักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรทั้งหลายเชื่อว่า ศิลปศึกษา เป็นวิชาที่สามารถสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กในวัยเยาว์ได้

โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld 1957 : 31) ได้เขียนลงในหนังสือ Creative and Mental Growth ว่า การที่เด็กได้ปฏิบัติงานทางศิลปศึกษา จะช่วยส่งเสริมให้เด็กพัฒนาในด้านสุนทรียภาพ การรับรู้ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสร้างสรรค์ และเทคนิคของการทำงาน

คามิโก (D'Amico 1958 อ้างใน วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์ 2515 : 19) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ประสบการณ์ทางศิลปะจะช่วยให้คนสามารถจดจำ และ เข้าใจในความงาม สามารถจะพิจารณา คิด กระทำ และสร้างสรรค์งานที่มีคุณค่าทางสุนทรียภาพได้

อริสโตเติล (Aristotle อ้างใน วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์ 2515 : 24) ได้เขียนลงในหนังสือ Politics ว่า การสร้างสรรค์งานศิลปะให้เ็นสงออกทางอารมณ์ ความคิดคำนึง และสติปัญญา ความสำเร็จในการทำงาน จะช่วยให้เกิดความสบายใจ มีความสุข และเกิดความภาคภูมิใจซึ่งจะช่วยให้เด็กมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ และมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผลให้เกิดบุคลิกภาพที่ดี

สำหรับในประเทศไทย ใ้มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความเห็นไว้ ดังนี้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา (2527 อ้างถึงใน วิชัย วงษ์ใหญ่ 2528 : 18) ได้พระราชทานความเห็น ว่า วิชาศิลปะ มีประโยชน์ทำให้ผู้เรียนได้ถ่ายทอดจินตนาการของตนออกมาในรูปที่ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย เป็นการฝึกทักษะให้สัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ ตลอดจนเป็นการวางรากฐานนิสัยของผู้เรียนให้เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์ (2515 : 18) ให้ความเห็นว่า คุณค่าของสุนทรียศาสตร์ศึกษา มีทั้งต่อบุคคลและสังคม คุณค่าที่มีต่อบุคคลคือคุณค่าของศิลปะที่มุ่งส่งเสริมให้บุคคลเจริญในศิลปะ นิยมการสร้างสรรค์ และพัฒนาในด้านต่างๆ คุณค่าของศิลปะต่อสังคม คือ ช่วย

ส่งเสริมพัฒนาบุคคลให้เหมาะสมกับปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบัน เพื่อจะได้เป็นกำลัง
สามารถช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้ก้าวหน้า

วิรุณ กิ่งเจริญ (2525 : 233) กล่าวว่า นอกจากศิลปศึกษาจะต้องรับผิดชอบ
ในการสร้างสรรค์ศิลปะโดยตรงแล้ว ยังต้องรับผิดชอบสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่งดงามทั้ง
3 ด้าน คือ ทางจิตใจ ทางกาย ทางสังคม

แพทย์หญิง สุภา มาลากุล ณ อุบลฯ (2515 : 36) กล่าวว่า ศิลปกรรม
ประเภทการวาดภาพ การระบายสี การขีดเขียน เป็นกิจกรรมที่นอกจากจะทำให้เกิดผลิต
ภัณฑ์ไม่ถูกชนให้เป็นที่รำคาญขัดใจผู้ใหญ่อแล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างเสริมความคล่องตัว
ในการใช้มือ ตา สังเกต การทรงจำ การคิดคำนึง การผสมผสานเกี่ยวโยงประสมการณ์ใน
อดีตของเขาให้เกิดมโนภาพ ถ่ายทอดออกมาทางการขีดเขียนและการใช้สี เป็นภาพที่ผู้
สามารถอ่านเข้าใจและเกิดมโนภาพไปตามเขาได้ ผลงานศิลปกรรมจึงเป็นการสื่อความหมาย
ให้ผู้ดูเข้าใจความรู้สึก อารมณ์ ความนึกคิด จินตนาการ ความฉลาดในการผสมผสานเกี่ยว
โยงประสมการณ์ในอดีตให้เกิดเป็นภาพนั้นๆของผู้ผลิตได้เป็นอย่างดี จิตแพทย์และนักจิตวิทยา
ใช้การเขียนภาพอย่างเสรีของเด็กหรือเขียนตามข้อเสนอแนะ เป็นวิธีการตรวจวินิจฉัยสภาพ
เจ้าวปัญญา แนวคิด อารมณ์และมนุษยสัมพันธ์ของเด็ก

นิรมล ศิริขันธ์ สวัสดิ์ศิมคร (2525 : 10 - 11) กล่าวว่า วิชาศิลปศึกษา
เป็นส่วนสำคัญของการศึกษาซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนดำเนินชีวิตที่ดีต่อไปได้ และศิลปศึกษาใน
โรงเรียนประถมศึกษา มีส่วนช่วยให้เด็กเรียนมีความสามารถในการดำรงชีวิตที่สุจริต มีความ
สุข และมีความสามารถในการคิดตัดสินใจอย่างเหมาะสมได้

สุมิตร คุณานุภร (2520 : 20) กล่าวว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาหนึ่งในกลุ่ม
สร้างเสริมลักษณะนิสัย บรรจงไว้เพื่อพัฒนาให้เด็กเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม รู้จักการแสวงหา
ความงาม มีคุณลักษณะที่งดงาม สามารถดำรงชีวิตเพื่อพัฒนาสังคมให้สงบสุขและเจริญก้าวหน้า
ได้

เลิศ อภินันตะ (2518 : 55) กล่าวว่า คุณค่าของการเรียนศิลปะไม่ได้
อยู่ที่ผลงานที่ผู้เรียนมีลักษณะสวยงามๆ อันเกิดจากการฝึกทักษะ (skill) ประโยชน์
ที่แท้จริงอยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำด้วยความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง
การค้นพบ ความซาบซึ้ง ความสำเร็จ ความรับผิดชอบ การร่วมมือทำงานและช่วยเหลือผู้อื่น
เป็นต้น

สุลักษณ์ เทียนสุวรรณ (2528 : 102) กล่าวว่า การมุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
ที่เริ่มต้นจากวิชาศิลปะศึกษา จะส่งผลให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง และความเชื่อมั่น
จึงกล่าวจะพัฒนายิ่งขึ้นหากเขาได้รับการสนับสนุนในวิชาอื่นด้วย ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน
และในสังคม

เอกสารของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 7) ระบุว่า
ศิลปะ เป็นสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้แก่บุคคลได้ และความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์นี้เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ การแสวงหา การค้นคว้า ทดลอง ความมี
เสรีภาพ มีการยืดหยุ่น และการเข้าใจปัญหาและการแก้ไขปัญหา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นรากฐาน
ที่จะนำไปสู่การเข้าใจในตนเอง ความมีใจกว้าง และการเข้าใจตนเองจะช่วยส่งเสริมให้
คนเกิดความเยือกเย็นและหลงตัวเอง อีกทั้งยังเป็นการช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกชาตินิยม
จนเกินเอเยออีกด้วย อันจะเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เป็นผู้มองโลกกว้างขึ้น กระบวนการทาง
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้นจะต้องได้รับการฝึกฝนที่ถูกต้อง จึงจะพัฒนาไปได้อย่างเต็มที่และ
รวดเร็ว

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาต่างๆ ดังที่ได้ยกมากล่าวแล้วจะเห็นว่า ศิลปะศึกษา
เป็นวิชาที่สำคัญมากวิชาหนึ่ง เพราะศิลปะศึกษาเป็นเรื่องของจิตใจซึ่งมีความสัมพันธ์กับชีวิตของ
คนเราอย่างแยกไม่ออก สามารถที่จะสร้างเสริมให้คนเกิดความเจริญงอกงามทางด้านจิตใจ
อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ช่วยให้มีชีวิตที่มีความสมบูรณ์ขึ้น ทั้งยังช่วยให้แสดงความรู้สึกนึกคิด
และความสนใจต่างๆ ภาให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมั่นใจในตนเอง มีความซื่อสัตย์
สุจริต ออกพบ มานะ พยายาม สิ่งเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยของคนที่ดำเนินไปใน
แนวทางที่ดี ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ควบคู่กันนี้ จึงกล่าวได้ว่า ศิลปะศึกษา

เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการศึกษา และจำเป็นต้องจัดให้มีการเรียนการสอนในโรงเรียน

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้บรรจุศิลปศึกษาเข้าร่วมอยู่ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งประกอบด้วยวิชา จริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ และกิจกรรมสร้างนิสัย โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียน

1. มีความนิยม เจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. มีทัศนคติทาง ร่างกาย จิตใจ และสังคม
3. มีโอกาสได้แสดงออกตามความถนัด ความสามารถของบุคคล
4. ได้เรียนรู้ที่จะอยู่รวมกันอย่างมีวัฒนธรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย
5. พัฒนาความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ความประณีตและรสนิยมที่ดี

นอกจากนั้น ยังมีจุดประสงค์เฉพาะของวิชาศิลปศึกษาคือ มุ่งให้นักเรียน

1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. สนใจและแสดงออกตามความถนัดและความสามารถของตน
3. มีจิตสำนึกในคุณค่าและประโยชน์ของศิลปะ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. มีความสนุกสนาน เพลิดเพลินและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. รู้จักนำศิลปะมาประยุกต์ใช้ เกิดคุณค่าและรสนิยมที่ดี

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 247)

ในเมื่อศิลปศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องกับเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการศึกษา ซึ่งต้องมีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ด้วย จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นหน้าที่ของผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ในชั้นที่จะทำให้อุทิศหมายต่างๆของศิลปศึกษามรรดูล ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญมากในการที่จะทำให้นักเรียนได้สัมผัสประโยชน์สูงสุดจากการเรียนศิลปศึกษา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521 : 24 - 25) กล่าวถึงการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนว่า หมายถึงการสอนความเข้าใจมนุษย์ให้แก่คน คำว่า มนุษย์ หมายถึงจิตใจสูง ศิลปะเป็นเรื่องอารมณ์ความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน ประณีต โลกของศิลปะเป็นโลกแห่งการแสดงออกอันลึกซึ้งมีคุณค่าต่อจิตใจของมนุษยชาติ ถ้าสังคมชาติใดมีรสนิยมทางศิลปะที่ดีแล้วย่อมจะมี

ผลสะท้อนถึงศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาตินั้น อันเป็นผลให้คนในสังคมเป็นคนที่สมบูรณ์ ครูผู้สอนศิลปศึกษาจะต้องคำนึงว่าเราไม่ใฝ่มุ่งสอนให้เด็กเป็นศิลปิน แต่เรามุ่งพัฒนาศิลปะที่มีอยู่ในตัวเขา แล้วให้พัฒนาไปจนถึงขีดสุดด้วยความสุขสดชื่นกับกระบวนการเรียนรู้จากการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ตามระดับอายุและขีดความสามารถ ครูผู้สอนศิลปะต้องไม่คำนึงถึงผลสำเร็จของงาน แต่ควรคำนึงถึงกระบวนการทำงานของเด็ก เพราะว่ากระบวนการทำงานของเด็กจะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถทางสมอง อันได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นประการแรก ประการที่สอง กระบวนการทำงานของเด็กจะนำไปสู่การพัฒนาทางด้านทัศนคติ อันได้แก่ ความรู้สึก อารมณ์ ความสนใจ ความนิยม รสนิยมที่ดี อันเป็นเป้าหมายหลักของศิลปศึกษา ประการที่สาม กระบวนการทำงานของเด็กจะนำไปสู่ความสามารถในการฝึกปฏิบัติอันเป็นผลไปสู่ทักษะและความชำนาญเฉพาะอย่างในอนาคตต่อไป ประการสุดท้าย กระบวนการทำงานของเด็กจะนำไปสู่การปลูกฝังเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้เป็นคนละเอียดอ่อน รักความสะอาด หนักความสงบรกรกรงระวังจากสิ่งแวดล้อมไม่ได้

วิรุณ ทั้งเจริญ (2524 อ้างถึงใน ยุสดี กุญชรินทร์ 2525 : 382) กล่าวว่า ผู้สอนศิลปศึกษาไม่จำเป็นจะต้องเป็นครูศิลปะเสมอไป ครูที่มีส่วนใกล้ชิดกับเด็กควรจะสอนวิชาศิลปะอย่างมีความเชื่อมั่นได้ ครูจำเป็นต้องศึกษาพัฒนาการของเด็ก พยายามสร้างความเห็นอกเห็นใจต่อเด็ก ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางศิลปะทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่างส่งเสริมให้เด็กเอาแบบอย่าง เช่นฝูงที่ปฏิบัติงานอยู่ด้วยกัน ควรดูแลให้เด็กสร้างสรรค์งานด้วยความพยายามของตนเอง พยายามเข้าใจทุกคุ้ยรักงู้งเด็กให้สนใจที่จะค้นพบสิ่งต่างๆ คุ้ยตนเอง ครูควรเคารพต่อการทำงานและผลงานของเด็ก ควรให้เด็กได้ภูมิใจกับผลงานของตน ส่งเสริมให้เด็กทำในสิ่งที่ทำได้ โดยไม่ใช้วิธีหักโหมให้เด็กทำงานที่ยากเกินไป พยายามส่งเสริมให้เด็กเป็นคนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าวิพากษ์วิจารณ์ในขณะที่เรียนศิลปศึกษา ควรส่งเสริมให้มีบรรยากาศที่ร่มเย็นเป็นกันเอง

เลิศ อานันท์ (2523 : 63) กล่าวถึงการสอนศิลปศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ไว้ว่า การสอนของครูตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 จะคงใจไว้วิธีการสอนศิลปะแนวใหม่ โดยสอนให้นักเรียนทุกคนรู้จักแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง

และใช้กิจกรรมทางศิลปะเป็นเครื่องมือในการเพาะความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ขยาย
ความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก ใ้รู้จักทดลอง ค้นคว้า สืบรวจ และแปลงความใฝ่ฝันของตน
ให้เป็นความจริง โดยครูเป็นผู้ทำหน้าที่ในการช่วยท้าทายให้เด็กแสดงออกไปตามความถนัด
และความสนใจของแต่ละคน

นิรมล ที่รณสาร สวัสดิเกียรติ (2525 : 124 - 125) กล่าวว่า องค์ประกอบ
ที่จะช่วยให้ครูบันทึกเวลาให้การสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นประโยชน์แก่นักเรียน
มากที่สุด คือ ความรู้ของครู ความสนใจและความเข้าใจในเรื่องการสอนศิลปศึกษา การ
เตรียมตัวสอน วิธีการสอนที่เลือกสรรไว้ให้เหมาะสมและลักษณะประจำตัวของครู

จากคำกล่าวดังกล่าวที่ยกมาข้างต้น บ่อมเป็นที่ประจักษ์ว่า ศิลปศึกษา จะเกิด
ประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนได้หรือไม่นั้น บ่อมต้องขึ้นอยู่กับครูผู้สอนศิลปศึกษาเป็นสำคัญ เพราะ
ครูจะเป็นผู้ที่บันทึกเวลาให้การเรียนการสอนศิลปศึกษาในห้องเรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร
ซึ่งครูสอนศิลปศึกษานั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถภาพทางๆเหมาะสม จึงจะสามารถทำให้การเรียน
การสอนศิลปศึกษาบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของศิลปศึกษาได้

การผลิตครูศิลปศึกษา

ครูศิลปศึกษานั้น เป็นผู้มีความสำคัญมากในการที่จะทำให้ การเรียนการสอนศิลปศึกษา
ในห้องเรียนบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ และสถาบันการผลิตครูต่างๆก็ประจักษ์และเข้าใจ
ในเรื่องนี้เป็นอย่างดีและได้พยายามผลิตครูให้เป็นผู้ที่มีสมรรถภาพทางด้านความรู้ ทักษะและ
เทคนิคต่างๆพร้อมทั้งคุณลักษณะและเจตคติที่เหมาะสม เพื่อทำหน้าที่ในการสอนศิลปศึกษาให้
ดีที่สุดแก่นักเรียนโดยเน้นให้เป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวางในด้านศิลปะและวิชาการศึกษา ถึงหลักสูตร
สภาการศึกษาได้ทักท้วงระเบียบปฏิบัติ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2524 ซึ่งประกาศใช้และ
กำหนดให้วิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง ทั่วประเทศสอนนักศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีความ
มุ่งหมายดังนี้ คือ

1. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของศิลปกรรมทั้งไทยและสากล
 2. เพื่อถ่ายทอด แนะนำความรู้ความเข้าใจต่อบุคคลในสังคมทั้งระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียนอันมีผลต่อการพัฒนาสังคมด้านต่างๆ ควบคู่การปฏิบัติจริงอย่างเหมาะสม
 3. เพื่อสร้างความผูกพันต่อเมืองของศิลปะ วัฒนธรรมอันดั้งเดิมของไทย
 4. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอนศิลปศึกษาในสถานศึกษาระดับต่างๆ โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาได้
- และโดยความมุ่งหมายดังกล่าว การผลิตครูระดับปริญญาตรี ให้เป็นครูศิลปศึกษาจึงมี 3 แบบ คือ

แบบที่ 1 เรียนวิชาเอกศิลปศึกษาแบบเล็กอย่างน้อย 57 หน่วยกิต

แบบที่ 2 เรียนวิชาเอกศิลปศึกษาอย่างน้อย 39 หน่วยกิต และเรียนวิชาโท

อื่นๆอีก 1 สาขาวิชา จำนวน 19 หน่วยกิต

แบบที่ 3 เรียนวิชาโทศิลปศึกษา 19 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรทั้ง 3 แบบ มีกลุ่มวิชา ดังนี้

1. กลุ่มวิชาพื้นฐานทั่วไป	38	หน่วยกิต
2. กลุ่มวิชาชีพครู	42	หน่วยกิต
3. กลุ่มวิชาเฉพาะ	54	หน่วยกิต
4. กลุ่มวิชาเลือกอื่น	9	หน่วยกิต

สำหรับ รายละเอียดรายวิชาที่เรียนมีดังนี้

ผู้ที่เรียนวิชาเอกศิลปศึกษาทั้งแบบที่ 1 และ แบบที่ 2 จะต้องเรียนรายวิชา
บังคับต่อไปนี้ 25 หน่วยกิตเหมือนกัน คือ

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
ศิลปะ 111	ประวัติศาสตร์ศิลป์ 1	3
ศิลปะ 121	การออกแบบ 1	2
ศิลปะ 131	การวาดเส้น	2
ศิลปะ 132	จิตรกรรม	2
ศิลปะ 141	ประติมากรรม 1	2
ศิลปะ 151	ภาพพิมพ์ 1	2
ศิลปะ 181	ศิลปะไทย	2
ศิลปะ 212	ศิลปะพื้นบ้าน 1	2
ศิลปะ 224	การออกแบบ 5	2
ศิลปะ 332	จิตรกรรม 6	2
ศิลปะ 361	ศิลปะสำหรับเด็ก	2
ศิลปะ 414	สุนทรียศาสตร์	2

ผู้ที่เรียนวิชาเอกศิลปศึกษาแบบที่ 1 จะต้องเรียนรายวิชาต่อไปนี้ 10 หน่วยกิต

คือ

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
ศิลปะ 321	การออกแบบ 6	2
ศิลปะ 331	การวาดเส้น 2	2
ศิลปะ 341	ประติมากรรม 6	2
ศิลปะ 351	ภาพพิมพ์ 4	2
ศิลปะ 471	ศิลปะนิพนธ์	2

รายวิชาเลือก

แบบที่ 1 ให้เลือกอีกอย่างน้อย 22 หน่วยกิต โดยเลือกสาขาใดสาขาหนึ่ง 10 หน่วยกิต และเลือกจากสาขาวิชาอื่นอีกอย่างน้อย 12 หน่วยกิต โดยไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เรียนมาแล้ว

แบบที่ 2 ให้เลือกอีกอย่างน้อย 14 หน่วยกิต จากสาขาใดก็ได้โดยไม่ซ้ำกับวิชาบังคับที่เรียนมาแล้ว

1. สาขาประวัติศาสตร์ศิลป์

ศิลป์ 311, ศิลป์ 411, ศิลป์ 412, ศิลป์ 413, รายวิชาละ 2 หน่วยกิต ชื่อรายวิชา ประวัติศาสตร์ศิลป์

2. สาขาการออกแบบ

ศิลป์ 221, ศิลป์ 222, ศิลป์ 223, ศิลป์ 224, ศิลป์ 321, ศิลป์ 322, ศิลป์ 323, ศิลป์ 324, ศิลป์ 325, ศิลป์ 421, ศิลป์ 422, ศิลป์ 423, ศิลป์ 424, ศิลป์ 425, ศิลป์ 426, ศิลป์ 427 ชื่อรายวิชา การออกแบบ 2 ถึง 17 จำนวนหน่วยกิตรายวิชาละ 2 หน่วยกิต

3. สาขาจิตรกรรม

ศิลป์ 231, ศิลป์ 232, ศิลป์ 233, ศิลป์ 234, ศิลป์ 331, ศิลป์ 333, ศิลป์ 334 จำนวนหน่วยกิตรายวิชาละ 2 หน่วยกิต

4. สาขาประติมากรรม

ศิลป์ 241, ศิลป์ 242, ศิลป์ 243, ศิลป์ 244, ศิลป์ 341, ศิลป์ 342, ศิลป์ 343, ศิลป์ 344, ศิลป์ 345, ศิลป์ 441, ศิลป์ 442, ศิลป์ 443, ศิลป์ 444 ชื่อรายวิชา ประติมากรรม 2 ถึง 14 จำนวนหน่วยกิตรายวิชาละ 2 หน่วยกิต

5. สาขาภาพพิมพ์

ศิลป์ 251, ศิลป์ 252, ศิลป์ 351, ศิลป์ 352, ศิลป์ 353, ศิลป์ 451, ศิลป์ 452, ศิลป์ 453, ศิลป์ 454 ชื่อรายวิชา ภาพพิมพ์ 2 ถึง 10 รายวิชาละ 2 หน่วยกิต

6. สาขาศิลปะไทย

ศิลปะ 381, ศิลปะ 481 ชื่อรายวิชา ศิลปะไทย 2 และ 3 จำนวนหน่วย
กิตติรายวิชาละ 2 หน่วยกิต

แผนที่ 3 ผู้ที่เรียนวิชาโทศิลปศึกษา ต้องเรียนรายวิชาต่อไปนี้ 19 หน่วยกิต คือ

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
ศิลปะ 111	ประวัติศาสตร์ศิลป์ 1	3
ศิลปะ 121	การออกแบบ 1	2
ศิลปะ 131	การวาดเส้น 1	2
ศิลปะ 132	จิตรกรรม 1	2
ศิลปะ 141	ประติมากรรม 1	2
ศิลปะ 151	ภาพพิมพ์ 1	2
ศิลปะ 181	ศิลปะไทย 1	2
ศิลปะ 212	ศิลปะพื้นฐาน	2
ศิลปะ 224	การออกแบบ 5	2

(กรรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 155 - 159)

หลักสูตรปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต 4 ปี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉบับปรับปรุงแก้ไข
พุทธศักราช 2525 กำหนดให้ศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อให้เป็นครูศิลปศึกษาแบบใด
แบบหนึ่งใน 3 แบบต่อไปนี้ คือ

- แผนที่ 1 | มุ่งให้เป็นครูศิลปศึกษาโดยตรง สอนศิลปศึกษาอย่างเชี่ยวชาญใน
โรงเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา
- แผนที่ 2 | มุ่งให้เป็นครูสอนศิลปศึกษาและอุตสาหกรรมศิลป์ในโรงเรียน
ประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา
- แผนที่ 3 | มุ่งให้เป็นครูประถมศึกษาที่สามารถสอนศิลปศึกษาได้ดีกว่าครู
ประถมศึกษาทั่วไป

หลักสูตรศิลปศึกษาแบบที่ 1 สอนศิลปศึกษาอย่างเดี่ยว ให้เรียนวิชาในหมวดต่างๆ

ดังนี้

1. วิชาการศึกษาทั่วไป	40 หน่วยกิต
2. วิชาครู	40 หน่วยกิต
3. วิชาเอกศิลปศึกษา	50 หน่วยกิต
4. วิชาเลือกเสรี	5 หน่วยกิต
รวม	135 หน่วยกิต

วิชาเอก ศิลปศึกษา 50 หน่วยกิต ที่กำหนดให้เรียนมีดังนี้

รายวิชาบังคับ 34 หน่วยกิต ประกอบด้วย

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 103	การวาดเส้น	2
420 104	การเขียนแบบ	2
420 105	การออกแบบ	2
420 110	การเขียนภาพคนและจัดองค์ประกอบ	2
420 112	ประวัติศาสตร์ศิลปะ	2
420 113	ประติมากรรมสำหรับครู	2
420 202	ภาพพิมพ์สำหรับครู	2
420 203	จิตรกรรมสำหรับครู	2
420 218	ศิลปะไทย	2
420 220	การเขียนแบบและออกแบบขั้นสูง	2
420 230	ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัย	2
420 250	การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์	2
420 310	การออกแบบพาณิชย์ศิลป์	2
420 317	การออกแบบตกแต่งภายใน	2
420 319	ประติมากรรมขั้นสูง	2

420 407 การออกแบบชั้นสูง 2

420 411 สุนทรียศึกษา 2

รายวิชาเลือก 16 หน่วยกิต ให้มีสิทธิ์เลือกเรียนรายวิชาจากสายวิชาต่างๆ และ
วิชาเลือกทั่วไปของศิลปศึกษา หรือวิชาอื่นๆ ที่เปิดสอนในภาควิชาศิลปศึกษา จนครบ 16
หน่วยกิต

สายวิชาจิตรกรรม

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 205	การเขียนภาพคนชั้นสูง	2
420 206	การเขียนภาพสีน้ำสำหรับครู	2
420 212	การเขียนภาพสีน้ำมันสำหรับครู	2
420 228	การวาดภาพทิวทัศน์	2
420 318	การวาดเส้นชั้นสูง	2
420 320	จิตรกรรมชั้นสูง	2
420 413	การเขียนภาพสีน้ำมันชั้นสูง	2

สายวิชาประติมากรรม

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 224	ประวัติศาสตร์ประติมากรรม	2
420 307	ประติมากรรมไม่สำหรับครู	2
420 319	ประติมากรรมชั้นสูง	2
420 402	ประติมากรรมโลหะ	2
420 403	ประติมากรรมหิน	2
420 404	ประติมากรรมไม้ชั้นสูง	2
420 405	ประติมากรรมโลหะชั้นสูง	2
420 406	ประติมากรรมหินชั้นสูง	2

สาขาวิชาภาพพิมพ์

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 204	ภาพพิมพ์และภาพประกอบเรื่อง สำหรับครู	2
420 211	ภาพพิมพ์ไม่สำหรับครู	2
420 301	ภาพพิมพ์ไม่ชั้นสูง	2
420 306	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์ยาใหม่	2
420 308	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะ	2
420 309	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์หิน	2
420 312	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะชั้นสูง	2

สาขาวิชาพาณิชยศิลป์

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 108	แผนของการออกแบบ	2
420 209	การเขียนและออกแบบตัวอักษร	2
420 220	การเขียนแบบและออกแบบชั้นสูง	2
420 305	การทำหุ่นจำลอง	2
420 313	การออกแบบพาณิชยศิลป์ชั้นสูง	2
420 316	การออกแบบเครื่องแต่งกาย	2

สาขาวิชาการออกแบบ

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 102	วัสดุและการออกแบบ	2
420 108	แผนของการออกแบบ	2
420 220	การเขียนแบบและออกแบบชั้นสูง	2

420 305	การทำนุจำลอง	2
420 321	การออกแบบครุภัณฑ์	2
420 401	การวางแผนและการจัดโครงการงาน	2
420 408	การออกแบบสถาปัตยกรรม	2
420 409	การออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง	2

สาขาวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 219	การเขียนและวางแผนงานสถาปัตยกรรม	2
420 220	การเขียนแบบและออกแบบชั้นสูง	2
420 321	การออกแบบครุภัณฑ์	2
420 322	ปัญหาการออกแบบตกแต่งภายใน	2
420 409	การออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง	2
420 410	การออกแบบตกแต่งภายในชั้นสูง	2

รายวิชาเลือกทั่วไป

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 109	การปฏิบัติงานศิลปะ	2
420 111	วัสดุวิทยา	2
420 113	มูลฐานการออกแบบสถาปัตยกรรม	2
420 150	การประดิษฐ์เครื่องหนัง	2
420 152	การเขียนภาพทางสถาปัตยกรรม	2
420 154	งานพลาสติก 1	2
420 200	ทัศนศิลป์	2
420 205	การเขียนภาพคนชั้นสูง	2

420 205	การเขียนภาพคนชั้นสูง	2
420 207	เครื่องปั้นเผา	2
420 217	ประติมากรรมเครื่องปั้นเผาและ เครื่องเคลือบ	2
420 221	ศิลปะตะวันออก	2
420 222	ศิลปะตะวันตก	2
420 225	ประวัติศาสตร์จิตรกรรม	2
420 229	ศิลปะไทยชั้นสูง	2
420 241	ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 1	2
420 242	สถาปัตยกรรมไทย	2
420 255	การช่างอุตสาหกรรม	2
420 258	การประดิษฐ์และการออกแบบ เครื่องประดับ	2
420 261	เครื่องเคลือบดินเผาขั้นต้น	2
420 311	วิจัยศิลปะไทย	2
420 325	ศิลปวิจารณ์	2
420 330	ศิลปะสำหรับเด็กเล็ก	2
420 421	เครื่องเคลือบดินเผา	2
420 441	การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ	2

หลักสูตรครุศิลปศึกษาแบบที่ 2 ครุศิลปศึกษาและอุตสาหกรรมศิลป์ กำหนดให้เรียน
วิชาในหมวดต่างๆ เหมือนแบบที่ 1 แต่ให้เรียนวิชาเอกศิลปศึกษาและอุตสาหกรรมศิลป์ ดังนี้

วิชาศิลปะ 30 หน่วยกิต

รายวิชาบังคับ 22 หน่วยกิต

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 102	วัสดุและการออกแบบ	2
420 103	การวาดเส้น	2
420 104	การเขียนแบบ	2
420 112	ประวัติศาสตร์ศิลป์	2
420 113	ประติมากรรมสำหรับครู	2
420 202	ภาพพิมพ์สำหรับครู	2
420 203	จิตรกรรมสำหรับครู	2
420 218	ศิลปะไทย	2
420 250	การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์	2
420 310	การออกแบบพาณิชย์ศิลป์	2
420 411	สุนทรียศึกษา	2

รายวิชาเลือก 8 หน่วยกิต

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 108	แผนของการออกแบบ	2
420 110	การเขียนภาพคนและการจัดองค์ประกอบ	2
420 152	การเขียนภาพทางสถาปัตยกรรม	2
420 204	ภาพพิมพ์และภาพประกอบเรื่องสำเนา	2
420 206	การเขียนภาพสีน้ำสำหรับครู	2
420 211	ภาพพิมพ์ไม้สำหรับครู	2
420 212	การเขียนภาพสีน้ำมันสำหรับครู	2
420 217	ประติมากรรมเครื่องปั้นดินเผาและ เครื่องเคลือบ	2
420 221	ศิลปะตะวันออก	2
420 222	ศิลปะตะวันตก	2

420 228	การวาดภาพทัศน	2
420 230	ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัย	2
420 244	ศิลปะในโรงเรียนมัธยม	2
420 313	การออกแบบพาณิชย์ศิลป์ขั้นสูง	2
420 321	การออกแบบครุภัณฑ์	2
420 325	ศิลปะวิจารณ์	2
420 407	การออกแบบขั้นสูง	2
420 408	การออกแบบสถาปัตยกรรม	2
420 418	วิชานิทรรศการ	2
420 441	การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ	2

หลักสูตรครุศิลปศึกษาแบบที่ 3 ครูประถมศึกษา / ศิลปศึกษา กำหนดให้เรียน
วิชาในหมวดต่างๆ ดังนี้

1. วิชาการศึกษทั่วไป	40	หน่วยกิต
2. วิชาครู	45	หน่วยกิต
3. วิชาเอก		
3.1 แบบเอก 30*และ โท	15	หน่วยกิต
3.2 แบบเอกผสม 15 และ 15 และ 15		หน่วยกิต
รวม	45	หน่วยกิต
4. วิชาเลือกเสรี	5	หน่วยกิต

* นิสิตเรียนวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาเอก 30 หน่วยกิตไม่ได้ เพราะถือว่าภาคของการ
เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการสอนศิลปศึกษาก็ควรเข้าเรียนหลักสูตรแบบที่ 1 เสียเลย

วิชาโทศิลปศึกษา 15 หน่วยกิต ตามข้อ 3.1 หรือ วิชาเอกผสม 15 หน่วย
กิต ตามข้อ 3.2 ก็ได้

รายวิชาบังคับ 12 หน่วยกิต

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 102	วัสดุและการออกแบบ	2
420 103	การวาดเส้น	2
420 112	ประวัติศาสตร์ศิลปะ	2
420 113	ประติมากรรมสำหรับครู	2
420 203	จิตรกรรมสำหรับครู	2
420 250	การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์	2

รายวิชาเลือก 3 - 4 หน่วยกิต

รหัส	ชื่อรายวิชา	หน่วยกิต
420 104	การเขียนแบบ	2
420 105	การออกแบบ	2
420 111	วัสดุวิทยา	2
420 202	ภาพพิมพ์สำหรับครู	2
420 215	ศิลปะการช่างสำหรับครู	2
420 218	ศิลปะไทย	2
420 310	การออกแบบพาณิชย์ศิลป์	2
420 420	ศิลปะสำหรับเด็กพิเศษ	2
420 442	การศึกษารายบุคคล	2

(รายละเอียดดังกล่าวคัดลอกจาก นิรมล ตีระสาร สวัสดิ์บุตร 2525:ภาคผนวก)

ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ในโรงเรียนประถมศึกษาปัจจุบันนี้ ครูที่เป็นผู้ทำหน้าที่สอนศิลปศึกษาในห้องเรียน โดยทั่วไปมักจะเป็นครูประจำชั้นสอนศิลปศึกษาเอง เพราะโดยทั่วไปมักถูกกำหนดให้สอนทุกวิชาทุกกลุ่มประสบการณ์ และอีกลักษณะหนึ่งของครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ก็คือ ครูประจำวิชาศิลปศึกษาหรือครูพิเศษสอนศิลปศึกษานั้นเอง ทั้งครูประจำชั้นและครูพิเศษดังกล่าว จำแนกได้หลายลักษณะด้วยกัน

เลีฬ อานันท์นะ (2523 : 51-52) จำแนกครูสอนศิลปศึกษาออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ครูที่ศึกษามาทางศิลปะโดยตรง ซึ่งมักจะมีความรู้และบุคลิกภาพในฐานะของครูที่มีความสามารถทางศิลปะ ยิ่งกว่าจะเป็นครูศิลปศึกษาที่สามารถเข้าใจเด็ก
2. ครูที่เคยมีพื้นฐานความรู้ทางด้านศิลปะมาบ้าง และมีความสามารถในด้านทักษะการสอน และเทคนิคต่างๆ ครูประเภทนี้โดยทั่วไปสอนได้ดีในระดับปานกลาง
3. ครูที่ขาดพื้นฐานความรู้ทางด้านศิลปะ

นิรมล ศีรธสาร สวัสดิศิมบุตร (2525 : 89 -90) แบ่งครูสอนศิลปศึกษาตามลักษณะความสนใจและเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา ได้ 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

ประเภทที่ 1	ครูที่สนใจการสอนศิลปศึกษาและเข้าใจจุดมุ่งหมายของวิชาศิลปศึกษากว้าง
ประเภทที่ 2	ครูที่สนใจการสอนศิลปศึกษาแต่ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของวิชาศิลปศึกษา
ประเภทที่ 3	ครูที่ไม่สนใจการสอนศิลปศึกษาและไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของวิชาศิลปศึกษา

ลักษณะครูสอนศิลปศึกษาที่คิในโรงเรียนประถมศึกษา

จากการประชุมสัมมนาการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูประถมศึกษา ซึ่งจัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปลายปี พ.ศ. 2522 ที่ประชุมได้สรุปสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับครูประถมศึกษาได้ 26 ข้อ ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจ เนื้อหาวิชาทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา
2. มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ในเนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนด
3. สามารถอธิบายแนวคิดทางการศึกษามีสำคัญ
4. สามารถวิเคราะห์ปัญหาโรงเรียนและชุมชนได้
5. สามารถอธิบายหลักการเรียนรู้ที่สำคัญและนำหลักเหล่านี้มาใช้ในการเรียน

การสอน

6. สามารถอธิบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน
7. สามารถเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมและวัยของผู้เรียน
8. สามารถสร้างและใช้สื่อการเรียนประเภทต่างๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

และสภาพท้องถิ่น

9. สามารถทำการประเมินผลการเรียนการสอนในโรงเรียน
10. สามารถเลือกและใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน
11. สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
12. สามารถให้บริการแก่ชุมชนโดยอาศัยวิธีการศึกษานอกระบบ
13. สามารถใช้เอกสารประกอบหลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน
14. สามารถอธิบายและกำหนดความคิดรวบยอดจากเนื้อหาที่จะทำการสอน
15. สามารถเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
16. สามารถสอนโดยใช้วิธีสอนแบบต่างๆ
17. สามารถสร้างสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
18. สามารถใช้และถ่ายทอดวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา
19. สามารถใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็กเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จุดประสงค์ต่างๆได้

แต่ด ชบุคคด

20. สามารถจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมเด็กตามความสามารถของ

21. สามารถสอนวิชาต่างๆตามหลักสูตรประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี

22. สามารถอบรมจริยธรรมแก่เด็ก

23. สามารถปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับและจรรยาบรรณของครู

24. มีความรักและศรัทธาในอาชีพและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

25. มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี

26. มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างดี

(คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2522 : 17 - 18)

วิจัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 10) ให้เห็นว่า ผู้สอนศิลปศึกษาจะต้องตระหนักและรับรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเองเสมอว่าเป็นครูศิลปศึกษา ไม่ใช่ศิลปิน ผู้สอนที่จัดสอนวิชาศิลปศึกษาได้ก็ต้องมีความรู้ทางด้านศิลปะและมีทักษะในสิ่งที่จะสอนนั้นเป็นอย่างดีจึงจะสามารถมองเห็นภาพรวมของภารกิจกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างกว้างและลึกถ้าความรู้และทักษะไม่เพียงพอ การจัดการเรียนการสอนก็จะไม่เป็นไปตามความมุ่งหมายของการเรียน

ชลอ พงษ์สามารถ (2526 : 90) กล่าวว่า ครูผู้สอนศิลปะต้องเป็นผู้ที่ไม่อยู่เฉย ต้องกระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติม หูตากว้าง หันสมัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ยอมรับศิลปวิทยาการใหม่ๆ ใจกว้าง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อุบิสัยของครูมักจะถ่ายทอดไปยังลูกศิษย์ได้ จากการศึกษาของครู ฉะนั้นนับได้ว่าลักษณะที่ดีของครูย่อมถูกถ่ายทอดมาเป็นของนักเรียนด้วย

นิรมล ศิริธสาร สวัสดิศุบุตร (2528 เอกสารวิจัย : 40) ให้ความเห็นเกี่ยวกับครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ว่า ครูผู้สอนศิลปศึกษาตามอุดมคติควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งทางศิลปะ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่เข้าใจความมุ่งหมายของการให้การศึกษาและบทบาทของศิลปศึกษาที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ครู

ผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขอมควรรวบรวมหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องแนวทางการสอนศิลปศึกษา และควรมีความรู้ทางศิลปศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องที่จำเป็นต่อใจสำหรับการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา

จากที่ศึกษาดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าครูสอนศิลปศึกษาที่ดีในโรงเรียนประถมศึกษานั้น จะต้องมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการสอนอย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาศิลปศึกษาเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้นในการที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ สามารถใช้สื่อการเรียนต่างๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังต้องมีคุณสมบัติของครูประถมศึกษาที่ดีตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 อีกด้วยและเมื่อรวบรวมเป็นสมรรถภาพของครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาแล้วครูสอนศิลปศึกษาควรมีลักษณะดังนี้ คือ

1. มีความรู้ในวิชาศิลปศึกษาและ ความรู้พื้นฐานด้านวิชาครู
2. มีทักษะและเทคนิคในการจัดกระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษา
3. มีคุณลักษณะและเจตคติที่ดีต่อศิลปศึกษา

งานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครูศิลปศึกษาโดยเฉพาะนั้น มีอยู่น้อยมาก ส่วนมากจะเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครูโดยทั่วไป และครูที่สอนวิชาอื่น

เบค (Beck 1967 : 127 - 128) ได้ศึกษาลักษณะครูในรัฐฟลอริดา โดยใช้แบบสอบถามนักเรียนเรื่อง ครูของตน มีคำถามทั้งสิ้น 100 ข้อ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2, 108 คน ผลปรากฏว่า ครูที่ดีคือมีความรักความเอาใจใส่นักเรียน มีความรู้ให้แก่นักเรียน สามารถช่วยเหลือนักเรียนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีมีระเบียบวินัย สามารถควบคุมบรรยากาศของห้องเรียนให้ดำเนินไปอย่างดี มีคุณสมบัติในการส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนสนใจ และกระตือรือร้นต่อการเรียนและมีคุณสมบัติในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวิธีสอนให้ดีขึ้น

ไลห์แมน และ เมห์เรนส์ (Lehmann and Mehrens 1971 : 136)

โคตรูปการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยเวสเทิร์น วอชิงตัน สเตท (Western Washington State College) เกี่ยวกับลักษณะครูในอุดมคติ และนักศึกษามี

ความเห็นว่า คุณลักษณะของครูในอุดมคติมีเกณฑ์สำคัญมากที่สุด 5 ประการ คือ

1. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางทั้งความรู้พื้นฐาน และสิ่งใหม่ๆเกี่ยวกับวิชาที่สอน
2. มีความสนใจในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีความกระตือรือร้นคนกว่าในวิชาที่สอน
3. มีความยืดหยุ่น และมีความสามารถที่จะเสนอขอทบทวน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและสนองความต้องการของนักเรียน
4. เตรียมการสอนอยู่เสมอในวิชาที่สอน กำหนดหัวข้อวิชาที่จะสอน กำหนดวัตถุประสงค์ ตลอดจนหนังสืออ้างอิง
5. ใช้ศัพท์ภาษาใดถูกต้อง เหมาะเหมาะสม มีความสามารถในการอธิบายอย่างชัดเจน แจ่มแจ้ง สอนโดยคำนึงถึงความสามารถของนักเรียน

เจดีย์ว บุรีภักดิ์ และคณะ (2520 : 366) ได้วิจัยเรื่อง ลักษณะของครูที่ดี โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 6 กลุ่ม คือ ครูและศึกษานิเทศก์ นักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารการศึกษา ผู้ปกครอง และพระ ทอมแบบสอบถาม และขอความร่วมมือจากวิทยาลัยครู 12 แห่ง ในการรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างตามเขตวิทยาลัยครูนั้น รับผิดชอบในการผลิตครู ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูที่ดีควรมีลักษณะดังนี้คือ

1. มีความรู้ดี ศึกษาคนควหาความรู้และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อยู่เสมอ
2. สอนดี สามารถใช้ภาษาได้ดี มีเทคนิคในการโน้มน้าวจิตใจคนและสามารถประพฤติเป็นแบบอย่างได้
3. สุขภาพดี แข็งแรง งดเว้นสิ่งเสพติดทั้งปวง ไม่เสเพลและรู้จักรักษาอารมณ์ให้มั่นคง
4. ประพฤติดี มีความซื่อสัตย์ เที่ยงธรรม มีเมตตา ชยัน อุดม
5. มีน้ำใจประชาธิปไตย รับผิดชอบความคิดเห็นของผู้อื่นและยึดมั่นในชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์และเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตย

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2518:70-94) เรื่อง ลักษณะครูที่สังคมต้องการ ซึ่งได้ทำการวิจัยเมื่อปีพ.ศ. 2518 โดยใ้กรู้อมตัวอย่าง 756 คน ในกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยว่า ครูที่สังคมต้องการ มีลักษณะ ดังนี้

1. ด้านความประพฤติ ครูจะต้องประพฤติตนเยี่ยงสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน
2. ด้านความรู้ทางวิชาการ ครูจะต้องมีความรู้กว้างขวางนอกเหนือจากวิชาที่ตนเองสอน และแสวงหาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนั้นครูยังต้องมีความรู้ทางวิชาชีพครูด้วย
3. ด้านความสามารถในการสอน ครูต้องมีทักษะในการสอนให้นักเรียนเข้าใจใ้ชอบปรนการสอนอยู่เสมอ สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งใจสอน และมีน้ำใจในการช่วยเหลืองานของโรงเรียน
4. ด้านการปกครองนักเรียน ครูจะต้องเข้มงวดกวดขันไม่ปล่อยปละละเลยต่อการที่นักเรียนจะกระทำความผิดระเบียบของโรงเรียน เช่น ขนยืมสิ่งของ รรมาแก่นักเรียน
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูควรให้ความสนิทสนมแก่นักเรียน ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ให้ความช่วยเหลือนักเรียนเมื่อประสบปัญหาต่างๆ ควรหาโอกาสพบปะกับผูปกครองนักเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน
6. ด้านบุคลิกภาพ ครูควรแต่งกายเรียบร้อย ฝึกรยาสงบเสงี่ยม พุคจาไพเราะ สุภาพ มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ และมีลักษณะเป็นผู้นำ
7. ด้านการทำงานนอกเวลาและงานอดิเรก ครูไม่ควรทำงานพิเศษหรืองานอดิเรกที่ขัดข้อหศีลธรรมและคุณธรรมอันดีหรือเกี่ยวข้องกับขายามุข ครูควรทำงานที่สุจริต ไม่ขัดข้อหศีลธรรมและไม่เกี่ยวข้องกับขายามุข

ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2521 : 90-97) ได้เริ่มโครงการวิจัยเพื่อแสวงหาสมรรถภาพครูประถมศึกษาในระหว่างปี พ.ศ. 2517 - 2521 โดยรวมโครงการนี้กับกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ และองค์การยูนิเซฟ ให้อำนาจโครงการว่า " ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษา " วิธีดำเนินการของโครงการคือ การรวบรวมหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ โดยจัดทำหลักเกณฑ์และรายการหน้าที่ของการปฏิบัติงานครูไว้อย่างคร่าวๆ ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นเกณฑ์ครั้งแรกในการสร้างแบบจำลอง ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษาซึ่งสร้างขึ้นเป็น 4 ชุด ใ้สอบถามประชากร 4 กลุ่ม คือ ครูประจำการและนักศึกษาวิทยาลัยครู ผู้บริหารการศึกษา นักเรียน และ ผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ครูประจำการและนักศึกษาวิทยาลัยครู เห็นด้วยอย่างยิ่งในสมรรถภาพที่เกี่ยวกับการจัดค่าคัมเนื่อหาวิชาที่สอนได้อย่างเหมาะสม การศึกษาเพิ่มเติมในวิชาที่สอนอยู่เสมอ การใช้คำพูดได้เหมาะสมและชัดเจน การใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องทั้งการพูดและการเขียน การอธิบายและถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเข้าใจ วาความประพฤติของการสอนได้

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครูสอนศิลปศึกษาโดยตรงนั้นยังไม่ได้มีผู้ทำการวิจัย คงมีเพียงงานเขียนของนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางการสอนศิลปศึกษา ที่ให้ทัศนะเกี่ยวกับครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ซึ่งรวบรวมได้ดังนี้

อารี สุทธิพันธุ์ (2515 : 44) ได้เสนอถึงเกณฑ์ว่า ครูศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษามุ่งให้นักเรียนเรียนรู้อุณหภูมิของศิลปะมากขึ้นไป ไม่พยายามส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ครูเคยได้รับการสอนอย่างไรบ้าง ถ่ายทอดให้นักเรียนโดยไม่พิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันและความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่สนใจ เกิดความเบื่อหน่าย

เลิศ อามันณะ (2515 : 126) ได้กล่าวถึงปัญหาในการสอนศิลปศึกษาจาก
 ประสพการณ์ที่สอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา สรุปได้ว่า วิชาศิลปศึกษาขาดการส่งเสริม
 เข้าที่ควร เด็กไม่ได้รับการส่งเสริมที่ถูกต้อง ผลการสอนจึงค่อนข้างล้มเหลวและผิดพลาด
 ปัญหาที่พบ คือ

1. ขาดแคลนครูสอนศิลปศึกษา ขาดครุภัณฑ์ วัสดุศิลปศึกษาอาจถูกปล่อยให้ห่าง
 ไป เพราะไม่มีผู้สนใจ และความเชื่อที่ว่าใครๆก็สอนศิลปศึกษาได้นับว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำลาย
 ทักษะคิดทางศิลปะของเด็ก เพราะผู้สอนที่ขาดความรู้พื้นฐานทางศิลปะ ย่อมไม่สามารถจัด
 กิจกรรมในระดับเรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กได้อย่างเหมาะสม
2. ครูผู้สอนที่เรียนมาทางศิลปะโดยเฉพาะ มักเน้นคุณค่าทางศิลปะมากเกินไป
 ไป วิธีสอนศิลปศึกษาที่ตามมามากเกินไปในลักษณะสอนตามทฤษฎีเหมือนจริง ทำให้เด็กเรียน
 เกิดความเบื่อหน่าย
3. ขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์การสอน สภาพห้องเรียนไม่เพียงพอให้
 นักเรียนต้องการเรียนวิชาศิลปศึกษา
4. ผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารองค์ไม่ได้ให้การสนับสนุนแก่กิจกรรมศิลปศึกษา
 เข้าที่ควร
5. การจัดสอนศิลปศึกษาไม่สัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ และเวลาเรียนยังจัดได้ไม่
 เหมาะสม

พ่วงอง จันทร์มา (2515 : 60) ได้สรุปปัญหาการสอนศิลปศึกษาของโรงเรียน
 ในสังกัดของกรมสามัญศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. ครูประจำชั้นไม่สามารถสอนศิลปศึกษาเองได้ ต้องพึ่งครูพิเศษ เนื่องจาก
 ขาดความรู้และทักษะ จึงไม่กล้าที่จะสอน
2. โรงเรียนต่างๆ ยังขาดวัสดุและอุปกรณ์การเรียนอยู่มาก เด็กไม่สามารถ
 ซื่อหาณาเองได้
3. ผู้บริหารบางคน ไม่สนับสนุนหรือ เข้าใจถึงความจำเป็นของวิชานี้
4. ครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตรและวิธีสอน ไม่ทราบว่าจะสอนอย่างไร ครูไม่

โดยคุณลักษณะและประมวลการสอน มักสอนไปตามวิธีการของตนเอง

5. ครูผู้สอนไม่รู้จักแก้ปัญหาและแนวทางส่งเสริมศิลปะที่ถูกต้อง พยายามสกัดกั้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก
6. ครูผู้สอนไม่เข้าใจพัฒนาการของเด็ก มักสอนให้ลอกเลียนแบบ
7. ขาดคู่มือประกอบการสอน เช่น หลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน และแหล่งวิชาอันที่จำเป็น

นิรมล ศิริขันธ์ สาร สวัสดิ์ศิมบุตร (2525 : 80 - 83) อาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 164 โรงเรียน ประกอบด้วย การสังเกตการสอนของนิสิตปริญญาตรีและปริญญาโท ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในโรงเรียนต่างๆทั้งกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด รวม 120 โรงเรียน ระหว่าง พ.ศ. 2514 - 2525 สรุปสภาพที่เป็นจริงของครูสอนศิลปศึกษาได้ดังนี้ คือ

1. ครูหญิงมากกว่าครูชาย
2. ครูประจำชั้นที่ไม่มีควาเชี่ยวชาญพิเศษทางศิลปะ สอนวิชาศิลปศึกษาเพราะต้องสอนเองหมดทุกวิชา ครูกว่าครึ่งหนึ่งที่สอนศิลปศึกษาไม่มีควาเชี่ยวชาญพิเศษ
3. ครูสอนศิลปศึกษาเพราะผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้สอนไปตามเอกสารที่หลักสูตรกำหนดไว้
4. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วมักไม่มีการวางแผนการสอนระยะยาว และไม่เตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างมีระเบียบ
5. ครูบางคนเป็นผู้ให้เสรีภาพในการทำงานทางศิลปะแก่นักเรียนด้วยการให้นักเรียนวาดอะไรก็ได้ ปั้นอะไรก็ได้ ทำศิลปะอะไรก็ได้ ฯลฯ มากเกินไป จนนักเรียนไม่มีจุดหมายอะไรในการทำงานและไม่มีพื้นฐานอะไรที่จะช่วยเป็นแรงบันดาลใจให้ทำอะไร
6. ครูศิลปศึกษาโดยเฉพาะครูที่เป็นศิลปินหรือได้รับการฝึกฝนมาทางศิลปะโดยเฉพาะ มักถือว่าผลงานศิลปะของนักเรียนระดับประถมศึกษาไม่มีควาหมายอะไร เพราะไม่มีความงามหรือคุณค่าเหมือนผลงานของศิลปินที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว

คำชี้แจงในเอกสารเสริมความรู้สำหรับครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยวิชาศิลปศึกษา
ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2527 : คำชี้แจง) ระบุว่า หลังจาก
กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ไปแล้วก็ได้มี
การติดตามผลการใช้หลักสูตรตลอดเวลา จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรได้พบว่า
ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องศิลปศึกษา ทำให้ขาดความมั่นใจในการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอน บางครั้งก็ละเว้น ไม่สนใจในบางเรื่องทำให้การเรียนการสอนไม่
บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

จรรยาพร ขวณินทร์ และ รัชณี ชำญญ์จัน (2527 : 145) กล่าวว่า ปัญหา
ในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียน มีดังนี้คือ

1. ทางการที่มีคุณวุฒิสอนศิลปศึกษา ครูที่สอนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจหลักสูตร
จุดมุ่งหมายในการสอน และไม่รู้ว่าสอนอย่างไรจึงจะบรรลุผลตามความมุ่งหมาย
2. ขาดอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการสอนศิลปศึกษา
3. ผู้บริหาร ไม่สนับสนุนและครูอื่น ๆ ตลอดจนคนดูปกครอง ไม่เห็นความสำคัญของ
วิชาศิลปศึกษา

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูภูเก็ต (2527 : 21 - 26) ได้จัด
ให้มีการสัมมนา ปัญหาการประถมศึกษาที่นับโดยจัดครั้งละ 3 ชั่วโมงทุกสัปดาห์เป็นลักษณะต่อเนื่อง
กัน ตามหัวข้อที่กำหนดขึ้นต่างกัน 7 หัวข้อ โดยผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัดภูเก็ต ครูอาจารย์ ให้
ข้อสังเกตเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในรอบ 6 ปีที่ผ่านมา และ จันทิมา
ฉิมปิเจริญ ได้สรุปไว้ใน " หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 : 6 ปีที่ผ่านมา " ในส่วนของ
ศิลปศึกษา กลุ่มสัมมนาสรุปปัญหาคร่งกัน คือ ผู้ปกครองมักไม่สนับสนุนวิชาศิลปศึกษา การเรียน
การสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สังเกตได้จาก

1. ผู้สอนขาดเทคนิควิธีสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ครูส่วนใหญ่ เห็นแก่ความสะดวกที่จะให้เด็กเรียนคัดลอกงานโดยใช้วัสดุอุปกรณ์
ที่มีขายในท้องตลาด
3. ครูส่วนใหญ่ยังคงเน้นที่ผลงานมากกว่ากระบวนการทำงาน ครูอื่นรวมทั้งเด็ก

ที่มีผลงานดี สวยงาม จนลืมเอาใจใส่กับนักเรียนที่ทุ่มเทเวลาทำด้วยตนเอง แต่ไม่สวยงามเท่าที่ควร ซึ่งบางครั้งก็มีความคิดดี แต่ผลงานไม่ดี เพราะยังไม่พร้อมในหลายด้าน

4. ครูบางคนขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่มีความสามารถในการประยุกต์คิดแปลง ครูประเภทนี้บางคนก็ถูกบังคับให้สอน บางคนก็สอนไม่เป็น แผนการสอนแบบนั้นอะไรไว้จะทำตามได้ แต่เมื่อมีปัญหาหรือไม่สามารถหาวัสดุตามแผน การสอนได้ก็ไม่รู้จักคิดแก้ปัญหา บางครั้งก็ไม่สอน สอนวิชาอื่นแทน

จากการศึกษา งานวิจัยและงานเขียนที่เกี่ยวข้อง กับครูสอนศิลปะศึกษาและศิลปศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จะเห็นได้ว่า งานวิจัยและงานเขียนต่างๆ ได้กล่าวถึงการสอนศิลปศึกษาไว้ค่อนข้างน่าสนใจ งานวิจัยและงานเขียนดังกล่าว วนมีประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับ ทั้งสถาบันการฝึกและใช้ครูก็ได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงสมรรถภาพครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาจะโคปรุผสมผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา เพื่อให้ นักเรียนได้รับผลประโยชน์สูงสุด และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครู จะเห็นได้ว่าครูสอนศิลปศึกษานั้นยังมีสมรรถภาพที่ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจแยกสมรรถภาพที่สำคัญได้ 3 ด้าน คือ

1. สมรรถภาพด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา
2. สมรรถภาพด้านทักษะและเทคนิคในการจัดการเรียนการสอน
3. สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและเจตคติของศิลปศึกษา

ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องที่น่าจะศึกษาได้และเป็นประโยชน์แก่การปรับปรุงการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา คือ เรื่องความรู้และเจตคติของครูสอนศิลปศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะช่วยในการปรับปรุงสมรรถภาพของครูสอนศิลปศึกษา ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป